

GOTOWOŚĆ SZKOLNA DZIECKA W KONTEKŚCIE ROZWOJU MOWY

Gotowość szkolna dziecka to określony poziom rozwoju fizycznego, umysłowego, emocjonalnego i społecznego, który umożliwia podjęcie obowiązków związanych z rozpoczęciem nauki. Mowa jest bardzo ważnym aspektem dojrzałości szkolnej. Jest ona ściśle związana z prawidłowym rozwinięciem zdolności komunikacyjnej. Umiejętność ta jest jedną z podstawowych i najwyższych funkcji społecznych człowieka. Wpływa na ogólny rozwój dziecka i jego osiągnięcia szkolne. Mowa bowiem stanowi narzędzie w zdobywaniu informacji, pozwala na wyrażenie swoich myśli.

Dziecko gotowe do podjęcia nauki w klasie pierwszej powinno mieć już ustaloną prawidłową wymowę, tzn. właściwie wymawiać wszystkie głoski, a w wieku siedmiu lat jego wypowiedzi powinny być wielozdaniowe, poprawne także pod względem gramatycznym. Słownik dziecka w tym wieku liczy około czterech - pięciu tysięcy wyrazów służących do budowania zdań prostych i złożonych. Należy pamiętać, że jest to czas, w którym dziecko powinno:

- ✚ umieć przedstawić się,
- ✚ potrafić opisać swoje środowisko, w którym żyje,
- ✚ wypowiadać się na określony temat,
- ✚ nawiązać werbalny kontakt zarówno z kolegami, jak i z nauczycielem,
- ✚ mieć dobrze rozwinięte myślenie przyczynowo - skutkowe,
- ✚ posiadać wydłużony czas koncentracji i prawidłowo rozwiniętą uwagę,
- ✚ mieć prawidłowo rozwiniętą umiejętność odbierania, rozumienia i wykorzystywania informacji.

Istotną kwestią jest również odpowiednio rozwinięty słuch fonematyczny. Zaburzenia słuchu poważnie utrudniają lub czasem uniemożliwiają naukę dziecka w każdym wieku. Pojawiają się bowiem trudności:

- ✚ w rozumieniu instrukcji,
- ✚ w zapamiętywaniu i powtarzaniu dłuższych wypowiedzi,
- ✚ w nauce języka obcego,
- ✚ w nauce czytania i pisania.

Warto w tym miejscu przytoczyć podejście E. Malmquist, która wśród czynników warunkujących naukę czytania wymienia takie jak: ogólną dojrzałość fizyczną, odpowiedni poziom inteligencji, rozwój percepcji słuchowej oraz wzrokowej, koordynację motoryczną na odpowiednim poziomie, prawidłową wymowę i rozwój pojęcia myślowego. Badaczka uważała również, iż dojrzałość mowy dotyczy poprawności, logiki wypowiedzania się oraz braku wad wymowy.

Powinniśmy uzmysłowić sobie, że opóźniony rozwój mowy czy niewyraźna mowa pociągają za sobą nieprawidłowości w pisaniu i czytaniu, co utrudnia dobry start w nowej sytuacji życiowej dziecka. Dodatkowo niektóre wady wymowy mogą okazać się utrudnieniem w kontaktach z rówieśnikami. Dzieci z nieprawidłową wymową są często wyśmiewane lub przedrzeźniane, co potęguje nastawienia lękowe i utrudniają zdobywanie kolejnych umiejętności. Dlatego tak ważne jest wczesne wykrycie zaburzeń czy nieprawidłowości w rozwoju mowy i wspomaganie tego procesu poprzez oddziaływania logopedyczne, które pozwolą na jak najlepsze przygotowanie dziecka do rozpoczęcia nauki w szkole.

oprac. logopeda Zespołu Szkół w Brzozówce Anna Wieczerzak

1. Sawa B. (1994). Jeżeli dziecko źle czyta i pisze. Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne
2. Spionek H. (1975). Zaburzenia rozwoju uczniów a niepowodzenia szkolne. Warszawa: PWN
3. Brzezińska A. (1987). Gotowość do czytania i pisania i jej rozwój w wieku przedszkolnym, W: A.
4. Brzezińska (red.), Czytanie i pisanie-nowy język dziecka. Warszawa: WSiP